

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних

відносин В.В.Третько

09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія освіти

Назва

Галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка
Спеціальність 017 – Фізична культура і спорт
Рівень вищої освіти Другий магістерський
Освітньо-професійна програма Фізична культура і спорт
Обсяг дисципліни 4 кредити ЄКТС, **Шифр дисципліни** ОЗ11.03.
Мова навчання українська
Статус дисципліни: обов'язкова (цикл загальної підготовки)
Факультет Міжнародних відносин
Кафедра Філософії і соціально-гуманітарних наук

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Денна	1	1	4	120	48	30	-	15	-	75	-	-	+	-
О	Заочна	1	1	4	120	8	4	-	4	-	112	-	-	+	-

Програма складена В.В.Мудраков к. філос. н. В.В. Мудраков

В.В.Мудраков Підпис(и) автора(ів)

Вчений ступінь, звання, ініціали, прізвище автора(ів)

Схвалено на засіданні кафедри Філософії і соціально-гуманітарних наук

Протокол від "31" серпня 2020 р. № 1.

Зав. кафедри Н.К.Петрук

Н.К.Петрук Підпис

Ініціали, прізвище

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин

Голова вченої ради факультету В.В.Третько

В.В.Третько Підпис

Ініціали, прізвище

2 Пояснювальна записка

Дисципліна «Філософія освіти» є однією із загальних дисциплін і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «магістр» за спеціальність 017 «Фізична культура і спорт». Роль філософії освіти у становленні фахівців магістерського рівня презентується як у теоретичній, так й практичній площині, а саме: поглибленні абстрактно-теоретичної аналітики про сутність і шляхи та особливості розвитку освіти; формуванні у майбутніх фахівців-педагогів культури філософського мислення, уміння осмислювати цілі й сенс власної діяльності та тих проблем, що її супроводжують, а також навичок швидко та нестандартно їх вирішувати.

Пререквізити: вихідна;

Кореквізити: ОЗП 04 Іноземна мова за професійним спрямуванням; ОЗП 05 Методологія і організація науково-педагогічних досліджень; ОПП 7 Науково-педагогічна практика у закладах вищої освіти.

Мета дисципліни: формувати самостійне, творче мислення через засвоєння теоретичних та методологічних засад сучасної освіти; засвоєння і застосування методу філософської рефлексії в освіті; поєднати фундаментальну професійну підготовку слухачів з сучасними філософсько-світоглядними уявленнями про зміст, засоби і форми навчального процесу, роль його суб'єктів.

Предмет дисципліни. Філософська аналітика проблемного поля освіти.

Завдання дисципліни. Надати студентам знання з ключових проблем освітньої галузі, а також уміння аналітично та критично об'єктивувати та вирішувати проблемні моменти освітнього процесу шляхом втілення філософських методологій.

Відповідно до **Освітньо-професійної програми та стандарту вищої освіти** із зазначеної спеціальності дисципліна має забезпечити:

компетентності. ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК4. Здатність мотивувати людей до досягнення спільної мети; ЗК7. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; ЗК8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; ЗК10. Здатність розробляти та управляти проектами; ФК3. Здатність проектувати, організовувати та аналізувати науково-педагогічну діяльність з дисциплін предметної області у закладах вищої освіти; ФК7. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту.

програмні результати навчання. ПРН02. Оцінювати ризики та враховувати різні види відповідальності при виборі альтернатив вирішення практичних завдань професійної діяльності; ПРН07. Використовувати сучасні методи самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії; ПРН13. Розуміти етичні аспекти досліджень і застосовувати принципи дослідницької етики; ПРН14. Розуміти та дотримуватися вимог академічної доброчесності та не допускати їх порушення під час навчання та наукової роботи.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: характеризувати основні історіософські підходи до розуміння феномену освіти, вміло формулювати розв'язувати проблеми філософсько-освітнього характеру, визначати навчально-виховні проблеми, досліджувати напрямки педагогічної онтології, втілювати духовно-ціннісні пріоритети, концептуалізувати основні засади логіки, етики та естетики у освітньому процесі, володіти категоріальним апаратом філософії освіти, володіти методологією науково-філософського пізнання, а відтак підбирати методи та визначати прийоми навчання відповідно до мети й організаційної форми діяльності; розрізняти й узагальнювати професійний досвід; проектувати власну педагогічну систему застосовувати нестандартні форми та методи контролю; обирати стратегію навчання відповідно до концептуальних положень; налагоджувати конструктивну педагогічну взаємодію.

Зміст навчальної дисципліни: Освіта як предмет філософської рефлексії. Філософсько-освітня пропедевтика. Онтологічні проблеми у предметному полі філософії освіти. Аксиологічні проблеми у предметному полі філософії освіти. Сучасні напрямки філософії освіти. Філософські засади управління системою освіти. Культуротворчий потенціал освіти.

3 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практ. заняття	СРС	лекції	практ. заняття	СРС
	<i>Перший семестр</i>			<i>Перший семестр</i>		
Тема 1. Освіта як предмет філософської рефлексії	4	2	10	2	2	14
Тема 2. Філософсько-освітня пропедевтика	4	2	12			14
Тема 3. Онтологічні проблеми у предметному полі філософії освіти	6	3	11			20
Тема 4. Аксиологічні проблеми у предметному полі філософії освіти	4	2	10			20
Тема 5. Сучасні напрями філософії освіти	4	2	10	2	2	14
Тема 6. Філософські засади управління системою освіти	4	2	10			14
Тема 7. Культуротворчий потенціал освіти	4	2	12			16
Разом за 1-й семестр:	30	15	75	4	4	112

4 Програма навчальної дисципліни

4.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
	<i>Перший семестр / Перший семестр</i>		
1	ОСВІТА ЯК ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ Екзистенцій на криза особистості в контексті проблем сучасного суспільства. Освіта як важлива соціокультурна детермінанта становлення особистості. Філософія освіти, основні функції і завдання. Міждисциплінарний контекст філософії освіти. Проблеми сучасної філософії освіти. Літ.: [1], с. 17-23; [2], с. 35-43; [9], с. 3-16	4	1

2	ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНЯ ПРОПЕДЕВТИКА Давньосхідна та антична філософсько-освітня парадигма. Філософсько-освітня думка європейського середньовіччя. Гуманізм як альтернатива середньо вічної схоластики в епоху Ренесансу. Філософія навчання і виховання в західноєвропейському Просвітництві. Західноєвропейська філософія освіти XIX-XXст. Філософія освіти в українській філософській думці. Літ.: [2], с. 21-26; [6], с. 3-16; [15], с. 37-70; [11]; [12], с. 20-30; [18], с. 50-53.	4	
3	ОНТОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ У ПРЕДМЕТНОМУ ПОЛІ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ Теоретичне обґрунтування педагогічної онтології. Час і простір в освітніх процесах. Світоглядний плюралізм і його вплив на сучасну освіту. Літ.: [2], с. 43-54; [5], с. 412-572; [22], с. 48-54.	6	
4	АКСІОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ У ПРЕДМЕТНОМУ ПОЛІ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ Проблема цінностей в освіті і вихованні. Філософське обґрунтування розвитку особистості. Гуманізм і освіта Літ.: [1], с.23-27; [6], с.48-54; [1], с.52-63; [2], с.42-55; [3], с. 5-9; [8], с. 13-19; [20], с. 23-27.	4	1
5	СУЧАСНІ НАПРЯМИ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ Філософські основи діалогової взаємодії основних суб'єктів освіти. Система філософських принципів субстанціональної єдності і діалогової згоди як мінімальна базова основа сучасної освіти. Сутність синергетичної парадигми філософії освіти. Літ.: [1], с.52-63; [2], с.42-55; [6], с. 109-186; [14], с. 59-75; [17], с. 37-40; [19], с. 72-77	4	
6	ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ Природа, сутність та зміст управління системою освіти. Новітні тенденції управління освітою. Літ.: [2], с.43-68; [4], с. 104-142; [10]; [8]; [16], с. 232-249; [22], с. 48-54.	4	2
7	КУЛЬТУРОТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСВІТИ Система освіти як культурний посередник. Менталеутворююча функція освіти. Літ.: [4], с.58-63; [5], с. 58-63; [10]; [13], с. 197-211; [16], с. 232-249.	4	
Разом за семестр:		30	4

4.2 Зміст семінарських занять

Перелік практичних занять для студентів денної та заочної форми навчання

№ з/п	Тема лабораторного заняття	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
Перший семестр / Перший семестр			
1	Освіта як предмет філософської рефлексії Літ.: [1], с. 17-23; [2], с. 35-43; [9], с. 3-16. Проблемне завдання №1 (Moodle ХНУ).	2	2
2	Ідеї освіти в історії філософії Літ.: [2], с. 21-26; [6], с. 3-16; [11]; [12], с. 20-30; [18], с. 50-53.	2	

	Проблемне завдання №1 (Moodle ХНУ).		
3	Онтологічні та антропологічні засади освіти Літ.: [2], с. 43-54; [5], с. 412-572; [22], с. 48-54. Проблемне завдання №1 (Moodle ХНУ).	3	
4	Аксіологічні засади освіти Літ.: [1], с.23-27; [6], с.48-54; [2], с.42-55; [3], с. 5-9; [20], с. 23-27. Проблемне завдання №1 (Moodle ХНУ).	2	2
5	Актуальні проблеми філософії освіти Літ.: [1], с.52-63; [6], с. 109-186; [14], с. 59-75; [17], с. 37-40; [19], с. 72-77 Проблемне завдання №1 (Moodle ХНУ).	2	
6	Філософські засади менеджменту в освіті Літ.: [2], с.43-68; [4], с. 104-142; [10]; [8]; [16], с. 232-249; [22], с. 48-54. Проблемне завдання №1 (Moodle ХНУ).	2	
7	Культуротворчий потенціал освіти Літ.: [4], с.58-63; [5], с. 58-63; [10]; [13], с. 197-211; [16], с. 232-249. Проблемне завдання №1 (Moodle ХНУ).	2	
	Разом за семестр	15	4

4.3 Зміст самостійної (індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуального науково-дослідних завдань тощо.

Зміст самостійної роботи студентів *денної* форми навчання

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
	<i>Дев'ятий семестр / Одинадцятий семестр</i>	Денна форма
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1-2	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття №1. Видача індивідуального завдання.	10
3-4	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття № 2. Робота над індивідуальним завданням.	12
5-6	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття № 3. Робота над індивідуальним завданням.	11
7-8	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття № 4. Робота над індивідуальним завданням; Підготовка до тестування з тем 1-4.	10
9-10	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття № 5. Робота над індивідуальним завданням.	10
11-12	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного	10

	заняття № 6. Підготовка до захисту індивідуального науково-дослідного завдання.	
13-15	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття № 7. Підготовка до тестування з тем 5-7.	10
	Разом за 1-й семестр:	75

На самостійне опрацювання студентів у першому семестрі виносяться перелік текстів (першоджерел), з якого вони обирають один та реферують (за визначеним алгоритмом) в обсязі 9-10 сторінок і захищають його на 12-ому тижні. Керівництво самостійною роботою та виконанням індивідуального завдання здійснює викладач згідно з розкладом консультацій в позааудиторний час.

4.4 Тексти (першоджерела) для виконання індивідуальних завдань для студентів денної та заочної форми навчання

1. Арендт Х. Між минулим і майбутнім / Пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2002. – С. **181-204**.
(http://1576.ua/uploads/files/7079/Arendt_Mizh_mynulym_i_maibutnim.pdf)
2. Кант І. «О педагогике»: перевод и комментарий
(https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/kant/pedag.php)
3. Ридингс Б. Университет в руинах [Текст] / пер. с англ. А. М. Корбута; Гос. ун-т – Высшая школа экономики. – М.: Изд. дом Гос. ун-та – Высшей школы экономики, 2010. – С. **90-114**.
4. Ортега-и-Гассет Х. Миссия университета / Х. Ортега-и-Гассет; пер. с исп. М.Н. Голубевой; ред. перевода А.М. Корбут; под общ. ред. М.А. Гусаковского. – Мн.: БГУ, 2005. – С. **15-65**.
(<https://studfile.net/preview/6208376/>)
5. Хайдеггер М. Самоутверждение немецкого университета / Пер. с нем. В. Библихина, примеч. Ф. Федье // Историко-философский ежегодник. – 1994., М.: Наука, 1995. С. **298-304**.
6. Деррида Жак Университет глазами его питомцев
(<https://magazines.gorky.media/oz/2003/6/universitet-glazami-ego-pitomczev.html>)
7. Кант И. Спор факультетов (https://raex-rr.com/third_mission_project/classic_articles/Kant)
8. Бен-Девид Джозеф Роль ученого в обществе // Джозеф Бен-Дэвид; пер. с англ. А. Смирнова. – М.: Новое литературное обозрение, 2014. – С. **302-328**.
9. Кізіма В. Нова освіта для нової людини // Філософія освіти 2005. – № 2 – С. **36- 61**.
10. Табачковський В. Філософсько-антропологічна рефлексія та її освітянське заломлення // Філософія освіти 2005. – № 2 – С. **110-126**.
11. Баумейстер А. «Університет майбутнього — це коли навчання не закінчується»
(<https://theukrainians.org/andriy-baumeister/>)
12. Кларк Ч. Якими мають бути сучасні університети?
(<https://life.pravda.com.ua/society/2019/07/30/237658/>)
13. Кебуладзе В. Місія сучасного університету: про виші як наукові інституції та найефективніші варіанти їхньої трансформації (<https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/misiya-suchasnogo-universytetu>)
14. Рансьєр Ж. Учитель-незнайко. П'ять уроків із розкріпачення розуму. – К.: Ніка-Центр, 2016. – С. **35-58**. / С. **120-163**.
15. Робінсон К. Освіта проти таланту. Сила творчості. – Львів: Літопис, 2017. – С. **21-98**.

5 Технології навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій навчання, зокрема, лекції проводяться словесними методами з використанням засобів

візуалізації навчального матеріалу, а практичні заняття – шляхом розв’язуванням проблемних завдань, проведенням бесід, дискусій, реферативних оглядів з питань плану заняття, підготовка фіксованих виступів, творчих завдань, і мають за мету – розвиток у студентів аналітичного та критичного мислення.

6 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також впродовж атестаційного тижня (тестування, захист індивідуальних завдань), встановлених робочим планом дисципліни.

Семестровий контроль визначено формою заліку, оцінка за який визначається як середньозважена з усіх видів роботи.

7 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення індивідуальних завдань.

Оцінюючи усні відповіді та письмові роботи студентів, потрібно зважити на основні вимоги до знань, умінь, навичок, а також на їхні індивідуальні особливості; стимулювати їхню самостійність.

Оцінка “**відмінно**” ставиться тоді, коли знання студентів повністю відповідають названим вище вимогам до знань, умінь і навичок.

Оцінка “**добре**” ставиться за не досить повне висвітлення деяких фактів, одне-два істотні порушення послідовності викладу матеріалу та окремі неточності.

Оцінка “**задовільно**” ставиться, якщо виявлено правильне, але не глибоке розуміння матеріалу, допущені істотні порушення послідовності викладу, неточності в роботі та висвітлені фактів.

Оцінка “**незадовільно**” ставиться за невміння будувати міркування, обґрунтовувати його змістом навчального матеріалу.

Оцінюючи відповіді, окрім названих вимог, слід зважити на переконливість і аргументованість розкриття теми, наявність задуму, повноту й оригінальність його вміння, композиційну структурність та завершеність відповіді.

Кожний вид роботи оцінюється за **національної чотирибальною** шкалою. Підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з врахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих її видів робіт. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав залік, вважається невстигаючим.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота							Самостійна, індивідуальна робота			Семестровий контроль (залік)	
I семестр											
Практичні заняття:							Тестовий контроль:		Реферат (ІЗ)	Підсумковий контрольний захід	
1	2	3	4	5	6	7	Т 1-4	Т 5-7	Т 1-15		
ВК:							0,4		0,2	0,4	0

Умовні позначення: Т – тема дисципліни; ВК – ваговий коефіцієнт, ІЗ – індивідуальне завдання.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *заочної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль (залік)	
I семестр							
Практичні заняття:				Тестовий контроль:		Контрольна робота	Підсумковий контрольний захід
1	2	3	4	Т 1-4	Т 5-7	Т 1-15	
ВК:				0,2		0,4	0

Умовні позначення: Т – тема дисципліни; ВК – ваговий коефіцієнт, ІЗ – індивідуальне завдання.

Оцінювання тестових завдань

Тематичний блок тестів (1-4 теми; 5-7 теми) складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється ваговим коефіцієнтом у відповідності до тематики питання.

На тестування відводиться 20 хвилин. Студент проходить тестування в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

8 Питання для самоконтролю студентів денної та заочної форм навчання

1. Філософія освіти як практична філософія, її зв'язки з іншими науками.
2. Антична філософсько-освітня парадигма та її особливості.
3. Філософсько-освітня думка європейського Середньовіччя.
4. Світ і людина в східній і західній парадигмах християнської філософії освіти.
5. Гуманізм як альтернатива середньовічної схоластики.
6. Педагогічна антропологія, модель нової освіти, метод обґрунтування істини і спростування помилок у філософії освіти XVII ст.
7. Філософія навчання і виховання в західноєвропейському Просвітництві XVIII ст.
8. Німецька класична філософія освіти.
9. Трансформації поглядів представників німецької класичної філософії на сутність та призначення освіти і виховання у класичному і догматизованому варіантах марксизму.
10. Позитивістська педагогіка як спроба створення науково-позитивної альтернативи філософії освіти.
11. Біхевіоризм, прагматизм і питання мети шкільного навчання та освіти.
12. Освіта як формування людини і „надлюдини”.
13. Навчання як освоєння явищ та процес їх „переживання” у світі.
14. Основні теоретичні конструкти європейської та американської філософії освіти і виховання.
15. Антропологічний і комунікативний поворот у сучасній західній філософії освіти.
16. Філософія освіти у ситуації постмодерну.
17. Роль братських шкіл і Києво-Могилянської академії у становленні філософсько-педагогічної думки в Україні.
18. Філософія освіти Г.Сковороди.
19. Філософсько-освітні ідеї М.Максимовича, В.Антоновича, О.Новицького, П.Юркевича, І.Пирогова.
20. Українська ідея, освіта і виховання у творчості вітчизняних філософів – представників української діаспори (Д.Донцов, Г.Ващенко та ін.).
21. Поняття освітньої і виховної дійсності.
22. Норми і цінності в освіті і вихованні.
23. Світоглядний плюралізм і його вплив на сучасну освіту і виховання.
24. Людяновимірність педагогічного буття, його антропологічна інтерпретація.
25. Національна ментальність та її вплив на освіту і виховання.
26. Специфіка педагогічного пізнання та проблеми прогнозування і передбачення основних тенденцій розвитку освіти та виховання.
27. Філософське обґрунтування освітніх і виховних стратегій реформування системи освіти.
28. Освіта і виховання як чинники соціальних трансформацій та культуротворчості.
29. Вища освіта у контексті сучасних соціокультурних трансформацій.
30. Філософія освітянського менеджменту.

9 Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Філософія освіти» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою:

1. Філософія освіти : навчальний посібник / за наук. ред. академіка В. П. Андрущенка [та ін.]. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 342 с.
2. Пономарьов О.С., Костира І.В. Практикум з філософії освіти: навчально-методичний посібник. – Харків: НТУ «ХПІ», 2019. – 104 с.
3. Філософія освіти: плани семінарських занять та методичні вказівки щодо їх проведення для студентів усіх напрямів підготовки / В. В. Мудраков, С. М. Козаченко, Н. В. Лютко. –

Хмельницький: ХНУ, 2017. – 75 с.

4. Нич Т. В. Методичні рекомендації до семінарських занять з дисципліни “Філософія освіти” (для магістрів). – К.: МАУП, 2007. – 14 с

10 Рекомендована література

Основна

1. Андрущенко В.П. Філософія як теорія і методологія розвитку освіти // Філософія освіти ХХІ століття: проблеми і перспективи. Збірник наукових праць за матеріалами методологічного семінару, 22 листопада 2000р.: – Вип.3. / За ред. В.Андрущенка. – К.: Знання, 2000. – С.17-23.
2. Андрущенко В., Лутай В. Про концептуальні засади філософії освіти України // Практична філософія. – 2004. – №2. – С. 35-43.
3. Арцишевський Р.А. Вихідні засади світоглядної освіти // Проблеми філософсько-світоглядних основ концепції розвитку освіти та навчання: Зб. наук. та наук.-метод. праць за матеріалами Всеукраїнської наук.-практич. конференції 12-13 травня 1999. – Луцьк: Ред.-вид. відділ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім.Лесі Українки, 2000. – С.5-9.
4. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник. – Київ, 2010. – 164с.
5. Бичко І. Українська ментальність і проблема гуманітаризації національної вищої освіти // Розбудова держави. – 1993. – №3. – С.58-63
6. Гершунский Б.С. Философия образования для ХХІ века (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций). – М.: Совершенство, 1998. – 608с.
7. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию / Отв.ред. и сост. П.В.Алексеев. – М.: Школа-Пресс, 1995. – 448с.
8. Горбунова Л. Можлива відповідь освіти на виклик Аfte-постмодерну //Вища освіта України. – 2002. – №2. – С.13-19.
9. Делор Ж. Образование: необходимая утопия // Педагогика, 1998. – №5. – С.3-16.
10. Ешпл Майк В. Культурна політика і освіта / Пер. з англ. – К.: Веселка, 2002. – 158с.
11. Закон України “Про вищу освіту”//Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. За заг. ред. А. П. Зайця, В. С. Журавського. – К.: ФОРУМ, 2003. – С. 175-231.
12. Кізіма В. Ідея та принципи постнекласичної освіти // Вища освіта України. – 2003. – №2. – С.20-30.
13. Клепко С.Ф. Українська царина філософії освіти // Практична філософія. – 2001. – №1. – С.197-211.
14. Култаєва М. Футурологічні розвідки сучасної філософії освіти: теоретичні побудови та проблеми їх здійснення (стаття друга) // Філософська думка. – 2002. – №5. – С.59-75.
15. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навчальний посібник. – К.: Центр “Магістр-S” Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256с.
16. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті // Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. За заг. ред. А. П. Зайця, В. С. Журавського. – К.: ФОРУМ, 2003. – С. 232-249.
17. Предборська І. Постнекласичні ін(тер)венції в освітньому дискурсі // Вища освіта України. – 2003. – №2. – С.37-40.
18. Романенко М.І. Становлення філософії освіти: на перетині філософії та педагогіки // Персонал. – 2004. – №6. – С.50-53.
19. Романенко М.І. Сучасна філософсько-освітня парадигма як відображення глобальних соціокультурних трансформацій // Практична філософія. – 2004. – №2. – С.72-77.
20. Савченко О. Ціннісні орієнтації шкільної освіти // Філософія освіти ХХІ століття: проблеми і перспективи: Зб. наук. пр. за матеріалами методологічного семінару, 22 листопада 2000р. – Вип.3/ За ред. В.Андрущенко. – К.: Знання, 2000. – С.23-27.

21. Фрейре Пауло. Педагогіка свободи: етика, демократія: громадянська мужність// Пер. з англ. – К.: Вид. дім КМ Академія , 2004. – 124с.
22. Шевченко В. Філософоцентризм освіти і синергетика навчання // Вища освіта України. – 2003. – №3. – С.48-54.

Додаткова

1. Бондаревская Е. В. Личностно-ориентированное образование как прогностическая модель педагогической культуры XXI века: [Из опыта работы ряда средних школ г.Ростова] // Инновационная школа. – 1998. – Кн. 2. – С. 14-20.
2. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций). – М.: Изд-во “Совершенство”, 1998. – 608 с.
3. Зязюн І. А. Гуманізм освіти ХХІ століття: філософський і психологічний аспект // Теорія і практика управління соціальними системами. – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2002. – № 2. – С. 24-35.
4. Крижко В. В. Аксіологічний потенціал державного управління освітою. Навч. посібник / Крижко В. В., Мамаєва І. О. – К.: Освіта України, 2005. – 194 с.
5. Огневюк В. О. Освіта міжпарадигмального періоду // Нова парадигма. – 2006. – № 50. – С. 36-48.